

My křesťané vlastně ani nemáme nějaký vzor velkého postu. Ježíš nebyl vychrtlý asketa. Neodmítl žádné pozvání k jídlu, neodolal dobře propečené rybě na břehu Genezaretského jezera, dokonce ho obviňovali z toho, že je žrout a pijan vína. Jen jedinkrát se postil, hned na počátku své veřejné činnosti, když si chtěl udělat jasno ve svém poslání. Protože půst napomáhá k soustředění.

Ale jinak? Jinak Ježíš smýšlel v duchu proroka Izaiáše. Ten vkládá Bohu do úst slova: *Hle, k sváru a hádce se postíte a bijete zločinnou pěstí. Přestaňte se takhle postit, a váš hlas bude slyšet až do vyšin. Je tohle půst, jaký se mně líbí, den, v němž se člověk umrtvuje? ... Či není půst, jaký si přeje, spíš toto: rozvázat nespravedlivá pouta, uvolnit uzly jha, utiskované propustit na svobodu, zlomit každé jařmo? Lámat svůj chléb hladověmu, popřát pohostinství bloudícím ubožákům ... neodmítat pomoc svému bližnímu? (Iz 58,4-7)* Ano, to všechno je skutečně důležitější než půst. A než snaha zhubnout.

Notker Wolf – Anděl v kurzu

Postem postupovat k vyšším postům

Popeleční středou začíná doba postní. U většiny lidí tato doba nevyvolává mimořádné nadšení, i když se pravděpodobně jedná pouze o malé nedorozumění. Domnívají se, že půst znamená jen něco pust-it, o-pust-it, a také případně od-pust-it. V tom mají bezesporu pravdu, ale skutečná vnitřní podstata je naprosto jinde.

Postit se znamená (jak je ze slova samého patrné) usilovat o určitý post. Ovšem dosáhnout nějakého postu není nikdy snadné. Abychom tedy dosáhli postu, je třeba se post-it. Pocho-pitelně čím vyšší, významnější, trvalejší a skutečně hodnotnější post, tím náročnější vyžaduje post-ění. Má-li nějaká osoba skutečně určitý post ráda, pak musí nutně mnohé jiné věci post-rádat. Je nám naprosto zřejmé, že se nevyhneme postu, pokud chceme mít kvalitní post-avu, ale také post-avení, nebo toužíme-li post-upně dosáhnout odpovídajícího post-upu. Postit se také musíme, chceme-li něco post-avit. Matka se chtě nechtě (ráda) v mnohém postí, aby se mohla post-arat o své dítě. Ale to všechno děláme v podstatě rádi, protože nehledíme na to, že něco pust-íme (i když se tomu nevyhneme), ale protože v dále vidíme post, ke kterému postem post-upujeme.

Mnohdy je ale potřeba se post-arat, aby i druzí mohli dosáhnout lepších postů. A tak snad už jenom jeden malý post-řeh na závěr. Možná by doba post-ní pro nás mohla být i určitým post-rčením, abychom si všimli, že kolem nás je nemalé množství lidí nejrůznější měrou post-ižených, někteří dokonce odkázáni trvale na svou post-el. A také na nás. Na náš post-oj k nim i na naši snahu, aby se post-ižení postupně mohli post-avit mezi nás, abychom se o ně dokázali post-arat, aby nemuseli post-rádat naši lásku. Možná by často post-ačilo velice málo, a mohli by i post-ižení post-upně dosáhnout daleko lepšího post-avení v naší post-moderní společnosti.

Josef Hes – Zpovídačky

Prameny, odkazy

Silvano Fausti – Nad evangeliem podle Lukáše; Paul-Gerhard Müller – Evangelium sv. Lukáše – Malý stuttgartský komentář; Josef Kaše – www.biblickedilo.cz

biblický program brněnské diecéze 2010 - 2013

www.vezmiacti.cz

1. neděle postní – cyklus C

17. února 2013

¹Ježíš se vrátil od Jordánu plný Ducha Svatého. Duch ho vodil pouští ²čtyřicet dní a ďábel ho pokoušel. Ty dny nic nejedl, a když uplynuly, vyhladověl. ³Ďábel mu řekl: „Jsi-li Syn Boží, řekni tomuto kameni, ať se z něho stane chléb!“ ⁴Ježíš mu odpověděl: „Je psáno: „Nejen z chleba žije člověk.““ ⁵Pak ho ďábel vyvedl vzhůru, v jediném okamžiku mu ukázal všechna království světa ⁶a řekl mu: „Všechnu tuto moc a jejich slávu dám tobě, protože mně je odevzdána a dávám ji, komu chci. ⁷Jestliže se přede mnou skloníš, všechno to bude tvoje.“ ⁸Ježíš mu na to řekl: „Je psáno: „Pánu, svému Bohu, se budeš klanět a jen jemu sloužit!““ ⁹Potom ho ďábel zavedl do Jeruzaléma, postavil ho na vrchol chrámu a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, vrhni se odtud dolů! ¹⁰Je přece psáno: „Svým andělům vydá o tobě příkaz, aby tě ochránili, ¹¹a ponесou tě na rukou, abys nenarazil nohou o kámen.““ ¹²Ježíš mu odpověděl: „Je řečeno: „Nebudeš pokoušet Pána, svého Boha!““ ¹³Když ďábel dokončil všechna pokušení, opustil ho až do určeného času.

Lk 4,1-13

1. čtení:

Dt 26,4-10

2. čtení:

Řím 10,8-13

Evangelium:

Lk 4,1-13

Srovnání:

¹⁻¹³Mt 4,1-11

Mk 1,12-13

²Žid 2,18

⁴Dt 8,3

⁶Jan 14,30

⁸Dt 6,13

¹⁰⁻¹¹Žl 91,11-12

¹²Dt 6,16

¹³Lk 22,3

Úvod k meditaci

Ježíš se nám lidem stal podobným ve všem, kromě hříchu. Ježíš je novým člověkem, který není spjat s hříchem a odmítá jakoukoli pomoc zla. Ježíš mohl jako člověk hříchu podlehnout, ale zůstal pevný v poslušnosti Otci. I my jsme se rozhodli nespolupracovat se zlem, i my ho odmítáme. Jenže v našem životě občas děláme větší či menší smlouvy se zlem (např. „taková je doba“, „když tak žijí všichni“ nebo „jinak to nejde“). Kolikrát se z lásky ke Kristu rozhodujeme jinak než On. Prosme o pevnost našich postojů, o pevnost našeho vztahu ke Kristu, i když ďábelské mámení nás bude zvíklávat.

Výklad biblického textu

Kontext: V Lukášově evangeliu předchází úryvku o Ježíšově pokušení rodokmen, který sahá až k Adamovi. Ježíš je tak představen jako nový počátek lidstva a spolu s prvním člověkem i všemi ostatními je vystaven pokušení.

Každý evangelista zasazuje jednotlivá pokušení podle „teologie“ svého evangelia. Např. Lukáš oproti Matoušovi obrací druhé a třetí pokušení. Poslední pokušení se u Lukáše odehrává v Jeruzalémě, protože zde skončí Ježíšovo pozemské působení.

v. 1: *plný Ducha Svatého* – Lukáš navazuje na zjevení Ducha Svatého při křtu v Jordánu (Lk 3, 21). Mesiáš Ježíš přijal od Boha pomazání Duchem, takže může zvítězit nad ďáblou-mocí.

Duch ho vodil pouští – Poušť je známá jako místo prázdnoty, bezmoci a vydanosti, protivens-tví a pokušení, ohrožení mnoha nebezpečími. Poušť je však také místo klidu, ticha, sebena-

lezení, zamyšlení a zrání. Poušť může být místem poznání Boha, Boží blízkosti, bezprostředního setkání s Bohem.

Duch doprovázel Ježíše na poušti a teprve po tomto období spojení s Otcem v modlitbě se Ježíš utká v bitvě s ďáblem.

v. 2: *čtyřicet dní* – Počet *čtyřicet* vystihuje posvátný čas určený Bohem; čas, jímž disponuje Bůh ve svém plánu spásy.

vyhladověl – Přirozený hlad, normální lidské potřeby člověka Ježíše jsou pro ďábla podnětem, aby jej sváděl k zázrakům, odporujícím Bohu. Toto vyprávění má čelit nebezpečí chápat mylně Ježíše jako božského divotvůrce, jako mága působícího ve svém vlastním zájmu.

v. 5: *vzhůru* – Představuje si snad Lukáš, že ďábel vedl Ježíše do nebeských výšin, aby uviděl v *jedním okamžiku* celý svět? Je zřejmé, že se nejedná o nějaké fyzické přenášení Ježíše.

v. 13: *všechna pokušení* – Možná je tu narážka na Gn 3,6, kdy Eva vidí, že ovoce je „dobré k jídlu“, „lákové na pohled“ a „žádoucí k získání moudrosti“.

opustil ho až do určeného času – Ďábel musí odejít až do chvíle smrtelného útoku ďábelských mocností při utrpení Ježíše.

K tématu

Druhé Ježíšovo pokušení můžeme brát jako jakousi vizi, v níž se opět shrnuje skutečnost, zvláštní ohroženost člověka a Ježíšův úkol. Je tu cosi nápadného. Aby Ježíše vlákal do pasti, cituje ďábel Písmo. Cituje Žl 91,11n, kde se mluví o ochraně, kterou Bůh zaručuje věřícímu člověku: *On svým andělům vydal o tobě příkaz, aby tě chránili na všech tvých cestách. Na rukou tě budou nosit, aby sis o kámen nohu neporanil.* Tato slova nabývají obzvláštní váhy ještě i tím, že jsou pronášena ve svatém městě, na posvátném místě. Citovaný žalm se skutečně váže k chrámu; ten, kdo se jej modlí, doufá v ochranu v chrámě, neboť Boží příbytek musí být mimořádným místem Boží ochrany. Kde by se měl člověk, který věří v Boha, cítit jistěji než na posvátné půdě chrámu? Ďábel se ukazuje jako znalec Písma, dokáže přesně citovat žalm; celý rozhovor druhého pokušení se formálně jeví jako spor dvou znalců Písma: ďábel vystupuje jako teolog...

Další texty v týdnu

Po: Lv 19,1-2.11-18; Mt 25,31-46

Út: Iz 55,10-11; Mt 6,7-15

St: Jon 3,1-10; Lk 11,29-32

Čt: Est 4,17n.p-r.aa-bb.gg-hh;
Mt 7,7-12

Pá: 1 Petr 5,1-4; Mt 16,13-19

So: Dt 26,16-19; Mt 5,43-48

Vladimír Solovjov zpracoval tento motiv ve své Legendě o Antikristu: Antikrist dostává od univerzity v Tübingen čestný doktorát z teologie; je velký znalec Bible. Solovjov tímto pojetím drasticky vyjádřil skepsi vůči jistému typu exegetické učenosti své doby. To není „ne“ vědeckému výkladu Bible jako takovému, ale nanejvýš ozdravné a nutné varování před možným scestím.

Výklad Bible se skutečně může stát nástrojem Antikrista. To nám neříká teprve Solovjov, to je vnitřní výpověď příběhu pokušení. Ze zdánlivých výsledků vědecké exegeze byly slátány knihy plné nejhoršího ničení Ježíšovy postavy a demontáže víry. Dnes je Bible silně podrobována měřítku takzvaného moderního obrazu světa, jehož základním dogmatem je, že Bůh v dějinách vůbec nemůže jednat, a že tedy vše, co se týká Boha, je třeba přesunout do oblasti subjektivity. Pak už nehovoří Bible – o Bohu,

živém Otcí; pak už jsme to my sami, kdo mluví a rozhoduje, co může dělat Bůh a co chceme nebo máme dělat my. A Antikrist nám pak s gestem vysoké vědeckosti říká, že exegeze, která čte Bibli ve víře v živého Boha a jemu samotnému přitom naslouchá, je fundamentalismus; a že jen jeho exegeze, ta údajně čistě vědecká, v níž Bůh sám nic neříká a ani nemá co říkat, je na vyšší doby. Teologický disput mezi Ježíšem a ďáblem je

rozprava o správném výkladu Písma, dotýkající se všech dob, a její základní hermeneutická otázka je otázka Božího obrazu. Spor o výklad je vposledku sporem o to, kdo je to Bůh. Tento zápas o jeho obraz, o který jde v disputu o platný výklad Písma, se však konkrétně rozhoduje v obrazu Krista: je on, který zůstal bez světské moci, opravdu Syn živého Boha?

Joseph Ratzinger – Benedikt XVI. – Ježíš Nazaretský I.

Svým andělům vydal o tobě příkaz, aby tě střežili na všech tvých cestách (Žl 91[90],11). Ďábel zná toto zaslíbení, neboť je použil v nejkritičtějších okamžicích Ježíšova pokušení. Dobře ví, v čem jsme silní a v čem slabí. Přebýváme-li však ve stínu trůnu Nejvyššího, nemusíme se ničeho bát.

Od okamžiku, kdy jsme byli zakotveni v Kristu, je jeho jistota také naší jistotou. On zlomil moc satana ... Dnes už nad námi zlí duchové nemají moc, protože se při setkání s každým opravdovým křesťanem naopak třesou a děsí. Dobře vědí, že v jeho nitru se skrývá moc, která mu dává vítězství. Uvědomují si, že pokud křesťan chce, může se jim vysmát a zahnat je na útek. Velmi dobře to všechno vědí a při svých útocích s tím počítají. Moc nad člověkem jim dává pouze hřích, a proto se ho k němu snaží za každou cenu přivést a v hříchu jej překvapit. Jinak nad ním totiž nemohou zvítězit.

Moji bratři, nepodceňujeme ďábelské úklady, jelikož je ale dobře známe, bděme, modleme se, konejme posty a zůstávejme pod křídly Nejvyššího, neboť on je náš štít i naše ochrana.

J. H. Newman – Sermoni liturgici, in Lectio divina 3

Ježíš nebyl vychrtlý asketa

Bláznivý svět, že? V televizi se hned na několika stanicích najednou vyvaňuje, až se jednomu sbíhají sliny v puse, časopisy zase každý týden nabízejí nové odtučňovací kúry. Jak to jde dohromady? Asi tak jako hřích a pokání? Ale teď vážně. Za starých časů patřil půst jako sebeumrtvovací praxe k životu mnichů. A i dnes mnozí považují půst za prospěšnou věc. Stále více lidí dnes využívá postní doby před Velikonocemi k odřeknutí si cigarety nebo nějakých těch sladkostí. Samozřejmě dobrovolně.

Vždycky mě potěší, když svět pro sebe znovu objeví něco, co bylo po dlouhou dobu považováno za křesťanský „vynález“. Je jistě správné a moudré získávat si pravidelně odstup od svých zvyklostí a pořádně se podívat na to, co se jindy přehání. Tak se pro mnoho mladých žen stal půst převlečený za dietu jedním z největších pokušení. U mnichů to ale v postní době vypadalo a vypadá vždycky nesmírně mile a lidsky. Víte, co na toto téma řekl náš rádo-vý zakladatel svatý Benedikt už před 1500 lety? Že v postní době se máme věnovat všemu o trošku méně. Tedy o trošku méně jíst, o trošku méně pít, o trošku méně spát. A to je celé. Všechno si musí uchovat zdravou míru. Včetně postu.